

Передплата

«РУСЛАНА» вносити:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на шість місяців . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
а: місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на шість місяців . . . 8 рублів
або 18 франків
Подвижок число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милої і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дзямбровского (Хорундний). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламіці неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсїлані» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Задачі руских учителів

супроти молодіжи й суспільности.

(X) Вже після написани статі, напечатаної в 164 ч. Руслана, дійшла до наших рук допись в справі тернопільської рускої гімназії п. з. «В обороні правди» в 155 ч. «Діла», під котрою підписав ся «Оден з професорів». Оправдуваня сего професора приневолюють нас до заміток, оповіщених нами у вчерашнім числі, до дати ще деякі інші і задля того повертаємо знов до сеї вельми сумної події, яка лучила ся на жаль як раз в тернопільській рускій гімназії. Не будемо входити в подробиці оправданя «одного з професорів», одначе треба щиро сказати, що ліпше було би, колиб се оправданє взагалі було не появляло ся, бо як раз оно кидає дуже сумне світло на погляд, як сей «оден з професорів» розуміє задачу учителя. Автор дописи виразно признає, що учителі знали о тім добре, що ученики VI. кл. «тратили весь час на гулящім житю», чули від учеників інших клас жалі на се, «що «шестакі» вічно пють по ночах, висьпівують, неприлично заховують ся на улицах».

І щож робили професори, котрі знали про все те дуже добре? З оправданя «одного з професорів» дізнаємо ся, що професори давали лише «упізнєня в школі», котрі «нічого не помагали», бо, як пише «оден з професорів» в тім оправданю, «трудно було учителям бавити ся

в шпїццїв і ходити по ночах за учениками; до сего они й не обовязані».

Справді дивне розумінє задачі учителя! Певно, що учитель не повинен «бавити ся в шпїццїв» і не обовязаний «по ночах ходити за учениками», але чи учитель сповнив уже свій обовязок, коли уділив лише упізнєня тим ученикам, про котрих він напевно знав, що они «вічно пють», що «тратять весь рік на гулящім житю»? З дописи «одного з професорів» дізнаємо ся дальше, що «коли наші упізнєня в школі не помагали», то «ми, професори, примушені були дати аж 11 ученикам лиху ноту з поступу, з обичаїв та пильности», а на своє оправданє, що інших педагогічних способів не уживано для поправи тих «з ґрунту» зіпсованих хлопців, наводить автор дописи се, що «коли наші упізнєня в школі нічого не помагали, то тим менший вплив був би мав наш догляд над учениками поза школою». На се однак не навів автор ніякого певного доказу.

Отже як раз обовязком дирекції й учителів було, вглянути ближше в позашкільне житє сих учеників, котрих лихе поведєне було їм добре відоме і викликувало соблазн між учениками інших клас і явні жалі на них перед учителями. Певно, що се трудна річ в більшім місті, як Тернопіль, мати догляд над учениками по за школою.

Алеж се обовязок передовсім дирекції і господаря класи мати евіденцію мешкань учеників, їх домашнього нагляду, удержувати контакт з родича-

ми, опікунами і домашними надзорцями. Колиб сей обовязок був сумлінно сповнюваний, колиб не було на се вимівки, що «они до сего й не обовязані», то сі хлопці, котрі вступили до гімназії певно зовсім невинними і добрими дітьми, не зробилиб ся до VI-ої класи «з ґрунту зіпсованими». Не для шпїццвоаня, яким кождий гидить ся, але як справдешній приятель, як батько повинен був чи господар класи, чи інший професор або й директор нергз відвідати тих учеників, придивити ся їх домашньому житю, всему окруженю і всім обставинам, в яких они жиють, і вичерпати всі можливі педагогічні способи для поправи тих, котрі вже ступили були на ховзку дорогу. А таке батьківське, приятне поступованє певно розбудилоб було довіре у хлопців, і професори не потребувалиб крити ся перед роздратованими учениками або глядіти охорони органів безпечности з кінцем року шкільного.

Певно, що такий догляд над учениками поза школою вимагає великого пожертвованя, значної страти часу, однак справдешний педагог не пожалує того труду і часу. А вжеж рускі учителі повинні вважати се своїм патріотичним обовязком не лише в школі учити, але й виховувати молодіж їм повірену, а передовсім самі повинні бути світочами примірного житя і сповнюваня обовязків. Сего має право від них вимагати не лише закон, але й руска суспільність.

Площа і церква сьв. Марка в Венеції.

Картина з моїх подорожних записок.

«Platea illa, cui nescio an terrarum orbis parem habeat» сказав Петрарка, коли глянув на площу сьв. Марка, і не помилив ся в своїх словах. Коли чужинець перший раз гляне на всі ті чуда тут нагороджені, стане онімїлий і здає ся єму, що всі зачаровані палати з тих премногих казок, якими так радо живила ся єго фантазія в дитинячих лігах, виступили у всій своїй красі, у всім своїм богатстві, у всій своїй передвічкій повазі, перед єго очі. Коли Наполеон вперше побачив площу сьв. Марка, сказав зачудований, що се найкрасша комната в сьвітї і тільки небо достойне бути єї стелею. Всюди тишина, мовби лякано ся

збудити з гробів старих дожив, що колись то верховодили у славній на весь сьвіт речи поспільній, — гуркіт возів не перериває її, бо в сїм «на морі плаваючїм місті» чайки заступили повозки.

Через Atrio del palazzo reale увійшов я на згадану площу. Палата триповерхна нових і старих прокурацій, прегарно з мarmору збудована першими артистами, з трох сторін замикає площу виложєну четиригранними мarmоровими плитами. У тих палатах проживали колись прокуратори сьв. Марка, перші у речи поспільній по радї десятиох. Ліворуч, де окінчають ся прокурації, стоїть вежа (torre dell'orologio) з годинником, приміщеним на фронті, що виглядає мов велике колесо. На нїм указані відміни місяця, дальше 24 годин італійським звичаєм. Над годинником стоїть визолочена стату Пречистої Диви, а коло неї по одній і другій стороні приміщєні дверці. В Сьвято Трех

Царів і Успенія відчиняють ся дверці ліворуч, в них указують ся Три Царі із сходу, переходять через півкулистий кружок побіч Матери Божої, віддають їй поклін, а потім щезають другими дверцями. Висше поміщена гороризьба що представляє золотого льва сьв. Марка на синім полі, котрий придержує одною лабою карту з написом: Pax tibi Marce Evangelista meus. На самім верхку вежі сторчить звін в котрий з бронзу два мурина ударяють величезними молотами коли промине година або чверть години. 1750 року знищив перун сей механїзм. Bartolomeo Terracina привів діло до давного ладу за що річ поспільна виплатила єму 8.500 дукатів. Коли на тій вежі ударить друга година з полудня, злітають ся з всіх сторін голуби і на площу сьв. Марка, щоби поживити ся рижом або кусниками булок, що їм тут кидають. Сі голубці ту у великім пошанівку. В часі

Вісти з Росії.

З якою резервою треба брати всі колючовтовані з Росії і про Росію вісти, представляє один з варшавських дописувателів до польських часописий: »Надзвичайний додаток!... Стан облоги в Варжа-а-а-ві! — викрикує хлопак, розносячий дневники. — Розуміє ся, ані слова в тім правди. Так собі для сензаций видала часопись »З дня на день«, давнійше »Спорт«, єще давнійше »Газета домова«, а властиво »Курєр поранний«) надзвичайний додаток. Для сензаций і зарібку очевидно. А в сїм додатку є передовсім старі поголоски про диктатуру війскову в цілій державі в руді одного з вел. князів. В сїм случаю має се бути в. кн. Микола Миколаєвич, командант гвардії. Є також неправдоподібні поголоски про війскову диктатуру в руді ген. Лінєвича. Що до вел. кн. Миколи Миколаєвича то також ся поголоска не є віридостойною, бо сей князь, якраз як командант гвардії не умів удержати єї в належнім порядку, наслідком чого вийшла звісна подія в преображенськїм полку.

Та мимо того телеґрами приносять нову низку вістий як доказів страшного розстрою російської імперії. Про бунт самарського полку доносить »Гром. Думка«: Салдати, постановили на мітінгу добиватись політичних реформ, пішли до командира. Один офіцер звелів, щоб вони розходились, але салдати єго не послушали; тоді офіцер стрельнув. В відповідь на се один салдат дав гасло і салдати разом стрельнули в купку офіцерів, що стояли поблизу 6 офіцерів убито на місці, а 4 поранено. Камандура полку і баталійонного повстанці спочатку арентували, а потім убїли. Одного офіцера зарублено шаблюкою, полкового попа повішено. Салдати почали роздавати людям зброю, закликаючи їх боронити Царя і Думу.

Morgen Leader доносить з Гельсінґфорсу, що члени »червоної гвардії« переслухані в слідстві, зізнали, що був утворений заговор против правительства. Всі правительственні будинки мали стати висаджені у воздух, а після упадку російського панованя у Фінляндії, повстанє мало перенести ся до Петербурга. В громадскім будинку члени червоної гвардії мали великі засоби оружя і амуніції.

облоги Кандії генералом Treviño в зачатку XIII віку були они дуже услужні речи поспільній, бо сповняли службу лїстосносів, і тим причинили ся найбільше до завойованя тогож острова. Про вдяку живлено їх коштом речи поспільної, а тепер живлять їх коштом міста. Кажуть що одного корабельника, котрий важив ся за велику заплату для Англичанина піймати пару тих сивих голубів, мало що не убив розлючений наїрід.

Четверту стїну тої прегарної комнати творить прекрасний фронтон церкви св. Марка, здвигненої на взір церкви св. Софії в Царгороді. Церква та прозвана також золотою (Ciesa aurea), бо у пять нишах понад пяти воротами, що ведуть до єї середини, як і серед многих копул поміщені гарні ікони мозайкові на золотім полі. Штука і богатство сполучили ся

Саратівський єпископ одержав вирок смерти від революціоністів за те, що у відозві, виданій до вірних, дав благословенє тим, що виступають против революціоністів, ворогів царя і Росії. — В полтавській губернії аграрний рух прибирає величезні розміри і насильний характер. Мужики, занехуючи жнива, ідуть великими ватагами від села до села, палять двори і нищать засїви. Рабунки землі і залізничих стаций ідуть далше. Послїдними днями доконано знов кілька великих рабунків, з яких страти для скарбу досягають чверть мільона рублів. — Так отже безпечність житя і майна в Росії майже знесена, а рівномірно з тим іде загальне убожїне краю.

Політичний перегляд.

Приготований угорским правительством проект виборчої реформи буде опирати ся, як доносять вчерашні будапештєнські дневники, на ось яких основях: Управненим до права вибору буде кождий угорский обиватель, що покінчив 24 рік житя і уміє читати і писати по угорски. Кождий самостійний торговельник і ремісник буде мати більше голосів чим один. Так само буде мати право голосу кождий, хто служив у війську, хотяй би не умів читати і писати по угорски. Чи голосованє буде тайне, не знати єще.

Межи Туреччиною а Черногорою мало що не прийшло до воєнної розправи. Щоби положити конєць грабїжним набїгам Альбанців зібрали ся великі ватаги Черногорців на границі, лагодячись до оружного нападу на пограничні альбанські оселі. Однак Туреччина в саму пору вислала на границю цілу дивізію під командою Еввера-паші. Якийсь час тревала перестрїлка, але Черногорці не могли проломити кордону. Вкінци оба правительства вислали комісарів, котрі порішили спір мирно. Зроблено таку умову: Туреччина прийме християн, що утікли з Старої Сербії, зверне їм землю і дасть гроші на заложєнє нових господарств, а за те добича, яку Черногорці забрали Альбанцям, буде звернена властителям. Вздовж границі Туреччина поставить на стало чотири ба-

ту зараз на вступі, щоби вже фациятою заїмпонувати приходцєви. Кілька сот колюмн ріжної величини украшають ту фацияту. Вісім колюмн в поблизу головних дверей видїлано з порфіру, решту також з цїнного мармуру. Царгород, Греция і Египт, цілий схід складали свої богатства на украшенє сеї церкви. Східний і західний стиль мішають ся ту з собою: на на сараєнськїм каблуку видко Святиого, що своєю видїлкою пригадує середновічні часи, побіч вежичок готицких, капітелі, арабські і т. д. Є то справдешний образ спаношеного богача, що для недостатку власного стилю, заступає ся стилем ріжнородних і ріжновікових артистів.

(Дальше буде).

талїони не башибожиків, але правильної піхоти під командантом, котрий буде мати право ділати в порозуміню з черногорскими властями. Таку саму силу войска розставить здовж границі Черногора, але вояків умундурує трохи инакше, щоби їх можна було відрїзнити від інших Черногорців. Переходити через границю в обі сторони буде вільно лише в кількох точках. До тих, що переступають границю в інших місцях, войско буде стрїляти, про що мусить бути оголошенє в обох краях. На тій підставі привернено спокій.

Чого населенє має сподіватись? — під таким тїтулом видав петербурский губернатор Зіновєв відозву, де вичисливши надані царем реформи для Росії, ось як висказує ся про наміри правительства на будуче: »Правительство переймело ся сильною волею допомогти в знесеню і змні після правного порядку перестарїлих законів, не відповідаючих цілі. Старий устрій підляг обнові, однак порядок мусить бути удержаний цілковито під відвїчалністю губернаторів. Зарадити в цілій Росії недостаткови ґрунтів, усунєнню шахівниць і роздробленю можна лише поступенно і розважно; хотячи залагодити ся з тим скоро, требаби забрати і ограбити але се не вийшло би для нас на добре. Скорше чи пізнійше треба за се відповісти«. Такими і подібними відозвами та комунікатами російське правительство старає ся привернути до себе довіру населєня. Однак се не удає ся єму зовсім. Вправді настав тепер сякий такий спокій, однак революційне жариво тлє далше серед російської суспільности і прийде до вибуху скорше чи пізнійше. На чолі непримиримих треба поставити жидів, яких 5—6 мільонів бачить в революції одинокий спосіб осягненя рівноправности з християнським населєнем. Також і інші народности, злучені насильно під крилом російского орла, добачують поліпшеня своєї національної будуччини в наслідках розвою революції і тому навіть умірковані живла серед них не перешкоджують розвою анархістичних віносин, коли вже прямо не підпомагають єго. Вкінци суспільно-економічні контрасти, які історично виробили ся по всій области російської імперії, а виробили ся не в наслідок труду і промислу одиниць, а внаслідок заборчости їх предків правом сильнійшого та царської ласки, яка надавала величезні простори землі своїм заушникам — не заспокоять ся жадними комунікатами, ані відозвами. Тож правительство само знає, що остаточно прийде ся єму оперти тїлько на повазі окружної сили. І тому Столипин, разом зі соподокими слівками до населєня, звертає ся і до армії, обіцюючи, що правительство носить ся з думкою скорочєня часу служби в піхоті, артилерії і маринарці та поліпшеня платні старших підофіцерів. Харчі і умундурованє возьме правительство у власний заряд і обіцює їх поправити. Коли і сей послїдний манєвр заведе—останє царат зовсім без союзників в своїй власній державі.

Просимо відновити передплату.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В неділю: руско-кат. Сили; римо-кат. Кляри. — В понеділок: руско-кат. Євдокіма прав.; римо-кат. Гіолита. — Вівторник: руско-кат. Ч. Христа; римо-кат. Евзевія.

— **Цісар** возьме в вересня участь в комбінованих сухопутних і морських маневрах на дальматійській побережню, а відтак поїде до Требіні, на територію окупованих країв. Не вчислюючи короткого переїзду цісаря через боснацький Брід, будуть се перші відвідини цісаря в Герцеговині, хотья її окупація збула ся перед 28 літами. Згляди на міжнародну політику здержували до тепер цісаря від подорожи до окупованих країв.

— **Нова рільнична школа.** Дня 1. жовтня с. р. буде отворений 1 рік науки в краввій низшій рільничій школі в Мілоціні під Рашевом. Наука обчислена на 4 роки. Ученики будуть уміщені в інтернаті за доплатою 150 кор. піврічно за ціле удержанє. Сини убогих родичів можуть бути прийняті до інтернату на кошт краввого виділу. Подання належить вносити до 15. вересня с. р. або до дирекції школи або до краввого виділу. Долучити треба метрику на доказ укінчення 15 літ віку, сьвідцтво укінчення народної школи і сьвідцтво лікарске.

— **До відома галицкому учительству** подають з Буковини, що там від тепер вже не будуть могли діставати учительських посад кандидатів із других провінцій через те, що є вже доволі своїх іспитованих кандидатів (-ток), які будуть поволі заступати й місця, які занимали дотеперішні учительські помічники.

— **Перед еміграцією** до Сан Паульо остерігає міністерство внутрішніх справ зі згляду на намови мореплавного товариства „Зіно“, яке обіцяє емігрантам різні користи.

— **Пригода Буковинця в Галичині.** «Світла Редакціє! Прошу уклінно подати до публічної відомости отсю подію, якої розголошене уважаю обовязком людяности, а роблю се і для остороги других. Недавно тому заїхав я в Яремче і замешкав там в готелю п. Ганусз, де мешкала моя жена і донька. Я дістав в тій готелю покоїк, де був ще оден пан, знакомий. Та другої днини мого побуту, прийшовши до дому, завважав я, що в моїй кімнаті не було ні мого ліжка ні річий. Я не знав, що се має значити та спитав послугуючого о поясненє, але він сказав лише коротко, що, шоби я дальше мешкав, то >to nie idzie«, а річи велів ему господар викинути. Іду до господара і жадаю вясненя, але на моє чемне питанє, він накинув ся на мене із лайкою та сказав, що я тому не маю місця в готелю, бо я говорив по руски! Се мене до крайности обурило і я звертаю увагу розілого польского панка, що я не умію по польски, а він не уміє по німецки, отже єдина бесіда, якою можемо говорити — се буде руска. Коли-ж учув се п. портйер, то почервонів цілий з лютости, став мене ганьбити, казав, що я >жидівський Русин«, >Русин з пейсами« і т. п., а далі кинув ся в дикуньський спосіб на мене і позволив собі зневажити мене чинно та викинув і казав іти на скаргу до руских послів. На другий день удав ся я до начальника громади Яремча, шоб довідатись імена деяких галицких Готентотів, але пан бурмістр не зволив так виступити супротив сего варварского учинку, як се стало би ся де-небудь в Європі, де честь свою і людску уміють шанувати. Тепер дожджу судово, о скілько говорячий по руски є в Галичині винятій зпід права... Давно мені, що галицкі Русини дозволяють таке робити з своєю честію своїм п'якам і на своїй власній землі! Скажу, що се вже більше, як терпівість, хоть не думаю нікого

обиджати. Дякуючи за ласкаве поміченє отсих стрічок, остаю з глибоким поважанєм *Давид Шавер*, посесор, Вашківці Буковина.

Заміщуючи се письмо „Буковина“ робить від себе ось які справедливі уваги: „Читаючи сю жалобу просимо не забувати, що Яремче не на Мазурах; се гуцульске село в наших Карпатах, захоплене в свої лабеті кількома польскими культур-трегерами. Колиб так обиджено когось в мазурским купелевім місці за те, що він говорить по руски, то се булоб звичайною у всяких шовіністів нечемностию, а там грубим простацтвом підприємця, який зовсім не розуміє свого інтересу. Але шоб такий факт лучив ся у Яремчу, се просто непонятне, сеж крайна безличність, якої пари хіба годі найти. Отсей факт характеризує >галицко-польску культуру« чи там дикість красне, чим всякі виводи й полеміки. Він говорить заразом вичерпуючо, що польскі шовіністи доходять у своїй зайлости вже прямо до божевія. Коли вже галицко-польскі відносини дійшли до того, так являється річию конечною зробити істнованє таких шовіністів неможливым та провчити їх так, шоб вони більше не важились в подібний спосіб поводитись супроти Русинів. Першим, до чого польскі шовіністи пруть Русинів, се бойкотованє їхних підприємств, поки не прийде ся заговорити до них більш переконуючо, як отсе заговорилиб в данім случаю Чехи до такого розілого Німця або vice versa! Рівночасно годі однак промовчати і сю аномалію, що наші люди, маючи тільки догідних місць на кліматичні стації, попродали все чужинцям, які на Яремчах і Микуличинах роблять золоті інтереси, а до того ще й не вагають ся проявляти свого скаженого шовінізму. Чиж неможливо булоб zorganizувати свою більшу кліматичну стацію, де рускі літники моглиб найти і свої готелі і свої ресторани й почувати себе свобідно між собою, а не чути на кождім кроці благословєньства т. зв польської культури?»

— **Австрійські морські маневри** відбудуть ся в половині вересня, але вже тепер сконцентрувала ся австрійска ескадра в триєстєнській пристани, зложена з 26 воєнних панцирників, кружляків, торпедовців і т. д. Сі кораблі по чотиродневнім задержаню в пристани, вирушили оноді на вправи і маневри здовж істрийского побережя, межі Триєстом, Пірано Паренцо в одной, а Лягунами Градо з другої сторони. По сих вправах ескадра відпичне в Полі, звідки вирушить знов до Кварнеро, здовж дальматійских островів, пригтовляючись до великих сухопутно-морских маневрів, яких центром буде Дубровник (Рагуза). Цісар Франц Йосиф приїде до Полі 11. вересня і по кількох годинах всяде на один з панцирників, шоби взяти участь у великих маневрах. До Полі прибув вже з Кракова полк кріпостної артилерії і аеростатична дивізія. Австрійскі власти починили всякі кроки, шоби запобічи шпигуньству, а в Спалато арештовано сими днями і відставлено до границі італійского інженера Люїжі Банкіні, якого поведене було підозріне. З другоїж сторони доносять з Медиолану, що недалеко місцевости Аріаджо пограничні італійскі сторожі, арештували двох австрійских офіцерів які в цивільнім перебраню надто цікаво приглядали ся пограничним італійским фортификаціям.

— **Іменованя і перенесєня в середних школах.** Рада шкільна кравва заіменовала заступниками учителів в середних школах: Адама Казновского і Стан. Мендралу в гімн. в Дембиці, В. Майхра в гімн. в Бродах, Казім. Кооздая в II гімн. у Львові, Й. Лебіщака в гімн. в Дрогобичи, Ал. Концкого в гімн. в Ярославі, В. Божемского в II гімн. в Рашові, Ал. Уїейского в гімн. в Стрию, С. Гаммера і М. Лявга в гімн. сьв. Анни в Кракові, Й. Уїейского в гімн. сьв. Яцка в Кракові, Стан. Корделу і Ів. Гебгардта в гімн. III. в Кракові, Юл. Сулковского і Юл. Тоболєвского в V. гімн. в Кракові, Ферд. Бромовича, Ів. Шмита і Р. Лемоха в гімн. в Подгужу, Ів. Пільха і С. Флізака в гімн. в Бохні, Б. Тренку в гімн. в Ва-

довицях, Анд. Мартусевича і Анд. Сьвонька в гімн. I. в Тарнові, Й. Руффера в гімн. V. в Краві, В. Глязора в гімн. II. в Тарнові, Ф. Взорка в гімн. в Новім Санчи, Ів. Дзедзіца, Ст. Делебту і Ф. Цвіковского в гімн. в Новім Таргу.

Рада шкільна краввз перенесла заступників учителів: д-ра М. Льорета з II. гімн. у Львові, Й. Голцманна з гімн. в Дрогобичи, Г. Галяса, С. Копитка і Ал. Гживака з V. гімн. у Львові, всіх 5 до гімн. в Бродах; А. Цвіковского з гімн. в Бродах, Е. Буяка з гімн. в Дембиці, Й. Щирского і Томаша Костуха з V. гімн. у Львові, Й. Годзєня з гімн. в Стрию, всіх пятох до гімн. в Самборі, Ф. Вольманна з гімн. в Ярославі, Б. Мервіна з гімн. II. у Львові і А. Стрілецкого з гімн. в Самборі, всіх трох до гімн. в Золочеві, З. Коханьского і Е. Полкєвича з V. гімн. у Львові обох до гімн. в Стрию, З. Іжабка і П. Немчика з V. гімн. у Львові, Й. Стахурка з гімн. в Стрию, всіх трох до I. гімн. в Рашеві, Ф. Ганкого з I. гімн. в Рашеві до гімн. в Мельци, Л. Пілецкого з V. гімн. у Львові до гімн. в Дембиці, А. Жукровского з гімн. в Стрию до гімн. в Ярославі, Романа Лисяка в V. до II. гімн. у Львові, Володим. Бірчака з II. гімн. у Львові до гімн. в Дрогобичи, Л. Скочяляса з гімн. в Яслі до гімн. в Бохні, М. Бадиляка з гімн. сьв. Анни в Кракові бо гімн. I в Тарнові, З. Домасєвича з гімн. IV, в Кракові і Ц. Камецкого з гімн. в Новім Таргу, обох до гімн. сьв. Яцка в Кракові Кароля Давидовского з гімн. сьв. Яцка в Кракові до гімн. III. в Кракові, Івана Дугошевского і Фр. Пардиака з гімн. сьв. Яцка в Кракові, К. Барона, Новака і Й. Пясецкого з IV. гімн. в Кракові, Й. Ридля і Г. Зіолу з гімн. в Новім Санчи всіх сім до гімн. V. в Кракові.

— **Дрібні вісти.** Утопили ся: в Кракові капраль жандармерії Михайло Гаврилюк, перепливаючи Вислу; в Новім Санчи Щасний Гернод, уч. IV кл. гімн. підчас купіли в Дунайци; в Лужанах на Буковині два брата Бендері, ученики реальної школи підчас купіли в Прутї. — Отруїли ся грибами: в Тупині під Перемішлем ціла селяньска родина зложена з 7 осіб. Мимо лікарської помочи всі померли; в Старих Мамаївцях на Буковині родина з 5 осіб по відженю грибів на вечерю вимерла в черновецкім шпиталі мимо лікарської помочи, а спасло ся тільки двоє наймолодших дітей, які підчас вечері спали і не їли грибів. — Страйк слюсарских челядників триває в Чернівцях дальше; при безробіттю триває ще 62 челядників, бо 15 повернуло вже до роботи. У вівторок вечером демонстрували страйкарі враз із челядниками інших категорій та друкарскими складачами проти слюсаря Шмерца, який держав 5 страйколомів. Демонстранти вибили ему всі вікна. — В копальні вугля в Боа де Касіє біля Шарлероа урвала ся вінда і спала на дно шибу глубокого на 850 м. Погибло 9 робітників. — Депутация сторожницької міської ради передала дипломи почетного горожаньства міста Сторожинця краввому президентови д-ру Октавіяну Бляйльбенови і послови Николаєви Василькови. Із сеї нагоди жертвував краввий президент і посол Ник. Василько по 200 К для убогих міста Сторожинця без ріжниць народности й віроісповіданя. — Що з'їдають Чернівці? В черновецкій різницї за час від 31. липня до 6. серпня 1906 зарізано 22 биків, 49 волів, 51 коров, 89 ялівок, 90 телят, 7 овець, 1 ягня і 117 штук безрог. — Зверхність громадска міста Скали над Збручем розписує конкурс на посаду громадского лікаря. Речинєць подань до 3. серпня.

Посмертні оповістки.

— **О. Антоній Стефанович**, парох Щирця, упокоїв ся в четвер дня 9. серпня 1906 о 2. год. по полудни. В. в. п.!

Телеграми

з дня 11. серпня 1906.

Лондон. З Петербурга доносять телеграфічно, що в найблизшій часі належить очі-

кувати царського указу, який віддасть аана- жові маєтности парциляційному банкови в цілі дешевої розпродажи межі хлопів.

Мадрит. В найближшій часі має прийти до зірвання дипломатичних зносин між Іспанією а Ватиканом. Розходить ся о квестію цивільних шлюбів і цмивтарів.

Петербург. В формі поголоски подають, що Столипин в найкоротшій часі має уступити місця Віттому. — Слідча комісія кронштатського бунту мала поставити внесенє на усунєнє міністра маринарки Бірілева; єго місце заняв би Дубасов.

Царгород. Султан захорував поважно і має перейти операцію. Вчєра не появил ся урядовий бюлетин і се уважають за лихий знак, що султанови погіршило ся. Поголоска твердить, що султан лежить в агонії.

Матеріяли до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Письма Кочубиньского до редакції „Діла“^{*)}

I.

Харків 10. февраля 1882.

От вже третій тиждень як зачинено наш університет, а коли одчинять, про се запевне невідомо. Ви, панове, мабуть думаете, що лучивсь який небудь великий бунт. Ні, у нас можно, навіть зза пустака й навіки закрити, а не то що на який там час. Роскажу, за що зачинено наш університет.

Є у нас в Харкові літератор на шталт Цітовича, коли чули на именьня Говоруха. На однім балу скілька студентів підійшли до него і назвали єго падлецом за єго минувшу в настоящу діяльність.

Через скілька день студенти зібрали сход, щоб судити своїх товарищів за такий вчинок. І просили ректора, щоб університетський суд їх не судив, бо вони самі їх будут судити. Студентів не захтіли слухати, тоді вони самі судили тих своїх товарищів, котрі зробили такий вчинок на балу. Коли суд кончив ся; депутаты від студентів однесли до проферського суду своє і рішенне, і просили, щоб другого суда вже не було.

Профессори (правда, не всі) почали на них кричати і порішили вигнати з університету трох студентів; одного за те, що учинив скандал на балу, а двох за те, що були депутатами від студентів. На другий день в університеті зібрав ся сход студентів і порішили протестувати на такий негарний вчинок профессорів.

Через це ректор зачинив університет і от вже два тижні нема лекцій.

При університеті була студенческа читальня, в котрій було багато книжок та часописів. — Усі люде просвічені вважають читальню за користну річ, але наше начальство думав иначе. Воно звеліло студентам забрати книжки, а не то их конфіскують; і студенти мусіли розпроцатися з читальнею.

Такі то у нас роблять ся діла!

II.

Харків 20. ноября 82 р.

В исторії університетів в Росції не було ще таких фактів, які ми бачимо тепер. Мало не всі університети почали протестувати проти того насилія, яке робят російській уряд над студентами і над усіма своїми підданцями в загалі. Діло ось з чого почалось. Ректор казанського університета почав не видавати стіпендії ст. Воронцову, котру той получав від земства. Воронцов пішов до ректора, щоб той єму вяснив, з якої це речі зроблено і яке він мав на це право; ректор не схотів з ним і говорити. Тоді В. обізвав єго падлецом і обіцяв ударити єго по лиці перед усіма студентами; на другий день після лекції ректора В. підійшов до него і вдарив єго двічі по лиці. Рада профессорів, зібравшись в той же день, вигнала з університета Воронцова; студенти теж зібрались, щоб протестувати проти такої резолюції профессорської ради, але військо розігнало ці зборища студентів і при

цєму, як росказують, пять студентів убито салдатами і богато поранено.

Університет зачинено, а зборища студентів почались в ветеренарнім інституті. Богато студентів арештовано і, можна сміливо сказати, що не мало з них піде без суда на Сібір. — Петербурський університет, зачувши це, почав протестувати проти таких діяній уряду з студентами; через це богато студентів увязнено, а душ сорок зіслано, декотрих до дому (щоб нікуди не виїздили), а декотрих й далі. — Далі протести почались в Варшавськім Московськім і Київськім, але про це дуже мало звісно, бо уряд заборонює про це писати в часописях. Про протест Харьковского університета я роскажу докладніше. 14 ноября студенти університета зібрались невеличкими купками в університеті і радилсь, як їм бути в сім случаю, але инспектор Вальтер зараз доніс, що готується зборище студентів; поліція вкупі з салдатами і козаками обступили університет і веліла студентам росходитись, але студенти відказали, що вони розідуться тільки тоді, як не буде поліції; поліція відступила і студенти розійшлись. (Студенти добре памятають той факт 79 року, як їх поліція біла нагайками, коли вони почали росходитись). Другого дня знов студенти радилсь маленькими купками, але на цей раз поліція увійшла в самий університет; студенти стрінули її свистом і гуком «вон!» — Скоро поліція вийшла з університету, побачивши, що ніякого зборища нема.

Другого дня студенти вже зробили сивавдешне зборище, щоб протестувати проти таких діяній уряду. Профессорі теж думают протестувати проти насилія поліції. Багато курсів різних факультетів зробили забастовку, стачку, і не ходять в університет.

Діло хилитя до того, що всі студенти зроблять забастовку, поки уряд не змінить своїх відносин до учащоїся молодіжі. — Ветеренарний інститут теж протестує; поліція арештовала більш сотні студентів ветеренарів.

Z.

Добродію! Коли неможете надрюковати, то перешліть, будьте ласкаві, в редакцію „Сьвіта“.

III.

Харків, 6. грудня 82 р.

Допись.

Десь певно вам вже звісно, що тільки недавно дозволено на Україні нам Українцям грати і співати на сцені на нашій мові. У Києві 9 листопаду був концерт.

Наш високоповажаний композитор д. Лисенко діржірував хором, котрий співав багато пісень, а між ними деякі з творів д. Лисенка: „Гамалія“, „Туман хвилями лягає“.

Не можно описати вам, як шчиро радувалась уся київська публіка, особливо молодіж. Се перший концерт у Києві за 6 років! Цілих шість років ми не могли співати на сцені на нашій мові. На цім концерті народу було дуже багато, усі були раді, наче святкували яке свято. И справді, той день був праздником для Українців. Високоповажному добродію Лисенкові публіка піднесла лавровий вінок і ісертфель, на котрому було написано: „Наша дума, наша пісня не вмре, не загине“. Після цього першого концерту ще кілька раз співали на сцені українських пісень. — Але оперети „Наташка Полтавка“ вже грати не можно було. В вечері публіка зібралась в театр, але там сказали, що оперети не буде. Мабуть знов заборонили у Києві на сцені нашу мову!

Харків далеко щасливішчий ніж Київ, мабуть єго мають не за український город.

Сюди приїзжала перед святками труппа Ашкарєнка, котра грає по українських городах. Ця труппа грала пієси: „Гаркуша“, „Назар Стодола“, „Наташка Полтавка“, „Сватання на ганчарівці“ і „Дай серцю волю, заведе в неволю“ и т. и. Ця послідня пієса — Кропивницького, найкращого українського артисти. „Дай серцю волю, заведе в неволю“ дуже гарна пієса, вона ще не надрюкована; добре булоб як би д. Кропивницькій її надрюковав. Уся труппа грала гарно. Про д. Кропивницького й казати нічого, він грає дуже добре, зь молодих артистів багато обіщає д. Садовський.

Про те яку сенсацію зробила труппа у Х. казати не буду, скажу тільки, що театр був повен, кожногог вечеру. Шкода тільки що репертуар пієс дуже невеликий.

Велика дяка студентам, що составили хор. Сподіваюсь, що надрюкуєте мій лист.

Рух залізничних поїздів

важний від 1. мая 1906 після середно-європейского часу.

До Львова на дворець головний приходять:

З Ішкан	12-20*, 6-10, 1-40, 5-45, 9-05*
„ Кракова	2-31*, 5-50*, 8-45, 1-30, 5-25, 8-40, 9-30*
„ Підволочиск	7-20, 11-45, 2-20, 5-50, 10-30*
„ Лавочного	7-29, 11-50, 10-50*
„ Рави рускої	7-50, 4-50
„ Станиславова	8-05
„ Самбора	8-15, 1-50, 9-20*
„ Любіня вел.	11-50* (13/5—16/9 в неділі і сьвята)
„ Яворова	8-18, 4-37
„ Янова	1-15 (1/5—30/9), 8-45* (13/5—9/9 в неділі і р.-кат. сьвята), 9-25* (13/5—9/9)
„ Коломиї	10-05
„ Ряшева	10-35
„ Тухлі	3-45 (від 15/6 до 30/9)
„ Брухович	7-07, 3-25, 5-30, 8-20* (всі від 6/5—23/9 щоденно і 1-45 (6/5 до 23/9 в неділі і р.-кат. сьвята)

На Підзамче.

„ Підволочиск 7-05, 11-30, 2-08, 5-35, 10-16*

Зі Львова з головного двірця відходять:

До Кракова	12-45*, 1-—*, 8-35, 2-45, 6-35* 8-25 10-05*
„ Ішкан	2-51*, 6-15, 9-20, 2-40, 10-40*
„ Підволочиск	6-20, 10-55, 2-21, 6-15*, 9-50*, 6-55, 6-—*
„ Яворова	9-15 (1/5—30/9), 1-35 (13/5—9/9 в неділі і р.-кат. сьвята), 3-14 18/5—9/9).
„ Лавочного	7-30, 2-30, 6-25*.
„ Самбора	8-55, 4-15, 10-51
„ Станиславова	9-10*
„ Белзця	10-45
„ Ряшева	4-05
„ Коломиї	3-30
„ Рави рускої	7-25*, 11-35*
„ Перемишля	10-05* (від 1/5 до 30/6) Хирова Ясла
„ Стрия	11-10*
„ Брухович	6-05, 2-28, 3-40, 6-26* (всі від 6/5 до 23/9 щоденно), 12-40 (6/5—23/9 в неділі і р.-кат. сьвята).

З Підзамча:

„ Підволочиск 6-32, 11-07, 2-32, 6-27*, 10-02*.

Примітка. Поїзди посишні друковані є черевками товстами; поїзди нічні є зазначені зьвіздкою. Пора нічна числить ся від 6. год. вечір до 5. год. 59 минут рано.

Звичайні білети їзди як також білети всякого иншого рода, ілюстровани провідники розклади їзди ітд. можна набувати через цілі єнь в міскім бюрі п. к. державних авеліз. б. пасаж Гавсмана ч. 9.

Colosseum в пасажи Германів

при ул. Соляшній у Львові.

від 1. до 15. серпня 1906.

Нова сензацийна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представленє В неділі і сьвята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльова или ул. Кароля Людвига ч. 9.

Женьщина середного віку (38 літ) бездітна вдова, пошукує місця господині в сьвященничім домі; може в тім згляді виказати ся похвальними сьвідцтвами. Ласкаві зголошеня до адміністрації „Руслана“.

*) З родинного архіву Барвінських.